

[Stinus]

kraft. Hvis det sker, vil det helt ukontrollerede atomvåbenkapløb mellem en række lande blive resultatet og al tale om begrænsning af atomvåbenkapløbet blive illusorisk. Dette er risikoen, hvis de store atommagter ikke besinder sig, det vil sige, hvis der ikke sker effektive fremskridt i retning af kernevåbennedrustning.

Udenrigsministeren har i dag sagt, at vi fra dansk side er indstillet på at bidrage aktivt til drøftelserne under NPT-konferencen, og har omtalt, at der er udarbejdet analyser af visse problemstillinger, der ventes at ville komme til at spille en central rolle under konferencen. Det er da udmærket, men jeg synes, at udenrigsministeren over for folketingset tydeligere bør tilkendegive, hvori den aktive danske deltagelse kan komme til at bestå; her er jeg ganske enig med hr. Gert Petersen.

Det ville være et meget væsentligt skridt mod spredning af atomvåben til flere lande, hvis der kunne opnås enighed om et fuldstændigt forbud imod prøvesprængninger af kernevåben. En aftale herom ville tillige hæmme atommagternes videreudvikling af eksisterende kernevåbentyper og ville således have en positiv virkning på både den vertikale og den horisontale spredning.

Danmark må benytte enhver anledning til at tage til orde for et fuldstændigt prøvestop. Det er vigtigt, at vi giver udtryk for vore synspunkter i FN, således som det bl.a. skete på den 34. generalforsamling. Men vi må heller ikke forsømme de muligheder, vi har for at fremføre vore synspunkter i andre fora, hvis opfattelse måske vil gøre større indtryk på stormagterne: i NATO, de ni, Norden; og også vore mange venskabelige kontakter i østlige lande og i den tredje verden kan være af betydning i denne sammenhæng.

Nedrustning skal ikke blot dreje sig om kernevåben. Der er også andre masseødelæggende våben, f.eks. kemiske og radiologiske. Danmark har både i nedrustningsudvalget i Genève og i FN's generalforsamling tilkendegivet sin holdning til nødvendigheden af at nå frem til forbud mod disse våben. Hvad udenrigsministeren i dag har sagt om, at der ikke påtænkes placeret kemiske våben på dansk territorium, har vi ærlig talt hele tiden betragtet som en selvfølge. Vi mener også, at Danmark skal vende sig klart og tydeligt

imod de tanker, NATOs øverstkommanderende i Europa ifølge dagspressen har fremsat om, at alliancen bør forsynes med både neutronbomber og nye kemiske våben. Belært af erfaringer fra krydsermissilerne, hvor danske indvendinger kom for sent, vil vi opfordre regeringen til allerede nu at tage afstand fra disse tanker, som sikkert også vil blive omtalt som modernisering.

Også de konventionelle våben, som tegner sig for 80 pct. af verdens militærudgifter, må naturligvis gøres til genstand for nedrustningsbestræbelser. Der synes heldigvis at være ved at ske en ændring i nogle af de toneangivende uforpligtede landes holdning til dette spørgsmål. Tidligere betragtede de uforpligtede lande nedrustningsskridt på det konventionelle våbenområde som sikkerhedsmæssig diskrimination, men dette synes i nogen grad at have ændret sig, selv om det af udenrigsministeren omtalte danske initiativ for at få spørgsmålet om det konventionelle våbenkapløb på FN's nedrustningskommissions dagsorden ikke synes at have givet de store resultater, takket være modvilje i de uforpligtede landes kredse.

Der er fremsat mange forslag og ideer med hensyn til, hvordan man skal komme videre i nedrustningsforhandlingerne. Udenrigsministeren har allerede nævnt det franske forslag om en konference om nedrustning i Europa – Europa til Ural – det finske forslag om udarbejdelse af procedureprogram, det svenske forslag om at lade Stockholm være værtsted for en europæisk nedrustningskonference, østlige konferenceforslag og flere andre. Nævnes som noget positivt skal også Olof Palmes planer om en international nedrustningskommission i lighed med Brandtkommissionen om Nord-Syd-problematikken.

Det er altså ikke udspil, det skorter på, men i høj grad vilje til at forstå og gå ind på modpartens tankegang.

Forudsætningen for, at der overhovedet skal komme noget ud af nedrustningsforhandlingerne, er, at der eksisterer et mindstemål af tillid parterne imellem. Der er næppe megen tillid efter den sovjetiske invasion i Afghanistan, efter NATO-beslutningen om stationering af krydsermissiler i Europa, som ikke opvejes af NATOs tilbud om TNF-forhandlingerne, efter den manglende amerikanske ratifikation af SALT II-aftalen osv.